

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

21.03.2024

Буа шәһәре

КАРАР

№ 71 Бк/к

«2024-2026 елларга Буа муниципаль районында
эйләнә-тирә мохитне саклау» муниципаль
комплекслы программасын раслау турында

Эйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә бердәм дәүләт сәясәтен формалаштыру, шулай ук Буа муниципаль районының табигый мохит сыйфатын торгызуга, саклауга һәм яхшыртуга юнәлдерелгән конкрет чараларны гамәлгә ашыру максатларында Буа муниципаль районының Башкарма комитеты

КАРАР БИРӘ

1. Кушымтада бирелгән «2024-2026 елларга Буа муниципаль районында эйләнә-тирә мохитне саклау» муниципаль комплекслы программасын расларга

2. Тәкъдим итәргә:

2.1. Буа муниципаль районы предприятиеләре, оешмалары һәм учреждениеләре житәкчеләренә әлеге программада каралган чараларны вакытында үтәүне тәэмин итәргә.

2.2. «Буа муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы» МКУ чираттагы елга бюджет формалаштырганда жирле бюджеттан әлеге максатларга юнәлтелгән мөмкинлекләренә исәпкә алып, 2024-2026 елларга муниципаль максатчан программа чараларын финанслауга акча бүлеп бирүне күздә тотарга тиеш.

3. Буа муниципаль районы Башкарма комитетының 2022 елның 11 ноябрәндәге 356/Бк/к номерлы «2023-2025 елларга Буа муниципаль районында эйләнә-тирә мохитне саклау» муниципаль комплекслы программасын раслау турында» карарын үз көчен югалткан дип танырга.

4. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән үз көченә керә һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында <http://pravo.tatarstan.ru/> адресы буенча, шулай ук Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталы Интернет мәгълүмати-телекоммуникация челтәрендә <http://buinsk.tatarstan.ru> адресы буенча урнаштырылырга тиеш.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны ТР Буа муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенә беренче урынбасары вазифаларын башкаручы Р.Р. Хәмидуллинга йөкләргә.

Житәкче

Л.Р. Шакиржанов

Татарстан Республикасы Буа
муниципаль районы Башкарма
комитетының 2024 елның ____
_____ номерлы карары белән
расланган

**МУНИЦИПАЛЬ
КОМПЛЕКСЛЫ ПРОГРАММА**

**«2024-2026 елларга Буа муниципаль
районында әйләнә-тирә мохитне саклау»**

Муниципаль программа паспорты

Программа исеме	«2024-2026 елларга Буа муниципаль районында әйләнә-тирә мохитне саклау»				
Программаны эшләү нигезе	«Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон				
Программаның төп эшләүчесе	Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы башкарма комитеты				
Программаны башкаручылар	Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы башкарма комитеты, районның сәнәгать предприятиеләре һәм учреждениеләре				
Программа максаты	Табиғый мохитнең сыйфатын һәм кешенең экологик яшәү шартларын яхшырту				
Программа бурычлары	<ul style="list-style-type: none"> - атмосфера һавасын саклау һәм сәламәтләндерү; - калдыклар белән эш итү тәртибен тәэмин итү; - яшеллекләрне саклау һәм үрчетү, территорияләрне төзекләндерү; - Себер түләмәсе белән күмелгән санитар-күзәтү зонасын кыскарту, - халыкның экологик культурасын формалаштыру. - рөхсәтсез калдыклар урнаштыру урыннарын бетерү 				
Программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2024-2026 еллар				
Программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы	Финанслау чыганаclarы	Программаны гамәлгә ашыру еллары (мең сум).			
		2024 ел	2025 ел	2026 ел	Барлығы гамәлгә ашыру чорында
	Муниципаль бюджет	5788,59	2933,00	2933,00	11654,59
	Федераль бюджет				
	Республика бюджеты				
	Башка чыганаclar				
	Барлығы	5788,59	2933,00	2933,00	11654,59
Программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган нәтижеләре һәм нәтижелелек күрсәткечләре	Себер түләмәсе үләт базларының санитар - саклау зоналарын 100 метрга кадәр киметү буенча бурычларны үтәү хисабына муниципаль районның канәгәтләнәрлек санитар-экологик торышын ел саен тәэмин итү, компенсацион яшелләндерү (төзекләндерү) нәтижелелеген арттыру, әйләнә-тирә мохитне				

	<p>саклау мәсьәләләре буенча мәгълүмати чаралар санын арттыру (физик һәм юридик затларга консультатив-методик ярдәм күрсәтү экология, әйләнә-тирә мохитне саклау һәм табигатьтән файдалану мәсьәләләре.</p> <p>Ахыргы нәтижәләрне сан ягыннан бәяләү өчен муниципаль программага 1 нче кушымтада куелган максатларга һәм «Әйләнә-тирә мохитне саклау» ярдәмче программасын тормышка ашыру бурычларына ирешүне характерлаучы максатчан күрсәткечләр (индикаторлар) китерелгән.</p>
Программаны гамәлгә ашыруны тикшереп торуну оештыру системасы	Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы башкарма комитеты

1. Кереш

Соңгы вакытта дәүләт дәрәжәсендә дә, иҗтимагый анда да цивилизациянең алга таба үсеше, табигый рәвештә, табигатькә кертелә торган үзгәрешләргә карамыйча, гадәтләнгән дәрәжәдә фәнни-техник прогресстың алга таба үсеше еш кына кире кайтарылмый торган, куркыныч, ә бәлки, фажигале нәтижәләргә китерәчәген, барыннан да элек, кешенең үзе өчен планетаның иң мөһим биотик өлеше булуын аңлау ныгый. Социаль-икътисадый, хужалык һәм экологик мәсьәләләрне баланслы хәл итүне тормышка ашыручы Татарстан Республикасының озак вакытлы экологик сәясәтенең фәнни нигезе булып табигатьтән рациональ файдалануга һәм әйләнә-тирә табигать мохитенә тискәре йогынтыны киметүгә юнәлдерелгән Татарстан Республикасының тотрыклы үсешкә күчү концепциясе тора.

Буа муниципаль районында әйләнә-тирә мохитне саклау һәм табигать ресурсларыннан нәтижәле файдалану мәсьәләсе аерым әһәмияткә ия була. Соңгы елларда өлгереп житкән экологик проблемалар спектры аларны хәл итү һәм Буа районы территориясенең табигый потенциалының регенератив мөмкинлекләрен саклау өчен кичектергесез һәм комплекслы якин килүне таләп итә. Моңа жәмгыятнең сәламәтлеге һәм байлыгы бәйле.

2. Буа муниципаль районының экологик-икътисадый тасвирламасы.

Буа муниципаль районы Татарстан Республикасының көньяк-көнбатыш өлешендә урнашкан. Көнъяк чик Ульяновск өлкәсенә тоташа, көньяк-көнбатыштан Чүпрәле районы белән чиктәш, көнбатыштан - Чуваш Республикасы, төньяктан - Апас, көнчыгыштан - Тәтеш районнары белән. Буа шәһәре - Буа муниципаль районының административ үзәге. Буа шәһәре аша федераль әһәмияттәге автомобиль һәм тиер юллар уза, алар Татарстан Республикасын һәм төньяк-көнчыгыштагы өлкәләрне Россиянең көньяк һәм көнбатыш өлкәләрен транспорт агымнары белән бәйләләр. Буа муниципаль районы территориясендә 30 авыл һәм 1 шәһәр жириленә берләшкән 98 торак пункт.

Уртача-континенталь климат. Район территориясе урман-дала һәм дала зонасы чигендә урнашкан. Районда урманнар 9681 га майданлы били. Район башлыча аграр. Төп үстерелә торган культуралар - шикәр чөгәндере, сабан һәм көзгә бодай, арыш, арпа, борчак. Буа муниципаль районы территориясендә региональ әһәмияттәге 3 табигый һәйкәл бар - «Яңа Тинчалы байбак колониясе», «Үти байбак колониясе», «Декабрист В.Г. Ивашев имениесе паркы». 2008елда «Зөя буйлары» комплекслы профильле региональ әһәмияттәге Дәүләт табигый тыюлыгы оештырыла. Буа муниципаль районы республикада икътисадый үсешләрендә алга киткән районнарның берсе.

2.1. Әйләнә-тирә мохит торышы

Тулаем төбәк буенча әйләнә-тирә мохит торышы уртача-киеренке буларак характерлана. Бу-гамәлдәге биш экологик халәтнең өченче категориясе.

2.2. Атмосфера һавасының торышы һәм аны саклау

Районның 24 предприятиесендә 1132 стационар техноген чыганак, алардан 1,458 мең тонна пычраткыч матдәләр чыгарып ташланган. Чистартуға сәнәгать газлары белән 0,987 мең тонна пычраткыч матдә кергән, шуларның 0,897 мең тоннасы газтузан чистарту жайланмалары белән чистартылган һәм зарарсызландырылган. Чистартуға килгән матдәләрнең гомуми саныннан тотылган процент 40 % тәшкил иткән. Атмосфера һавасын пычратучы төп матдәләр (мең т): углерод оксиды - 0,31, углеводородлар - 0,27, каты матдәләр - 0,22, азот оксидлары - 0,24, ЛОС - 0,27, күкерт диоксиды - 0,03, башкалар - 0,2.

Барлык күпфатирлы торак йортлар һәм социаль-мәдәни көнкүреш объектлары табигый газга күчерелгән. Районда теркәлгән автотранспорттан атмосферага пычраткыч матдәләр чыгарылуы елына 3,91 мең тонна тәшкил итә.

Автотранспорт чаралары саны динамикасы

Муниципаль район	Автомобильләр саны, бер.							
	2015 ел	2016 ел	2017 ел	2018 ел	2019 ел	2020 ел	2021 ел	2022 ел
Барлығы	12,8 мең	13,8 мең	15,1 мең	15,3 мең	15,6 мең	15,7 тыс.	15,8 мең	15,9 мең
Дәүләт милкендәге автомобильләр	1,2 мең	1,2 мең	1,2 мең	1,1 мең	1,2 мең	1,2 мең	1,2 мең	1,2 мең
Шәхси автомобильләр	11,6 мең.	12,6 мең	13,9 мең	14,1 мең	14,4 мең	14,5 мең	14,6 мең	14,7 мең

Районда автомашиналарны газ ягулыгына күчерү эше алып барыла. 2019 елның 1 ноябренә 2,9 мең машина газ-мотор ягулыгына күчерелгән.

2.3. Су ресурсларының торышы, аларны саклау һәм алардан файдалану

Ел саен Буа районы буенча жир өсте һәм жир асты чыганакларыннан 14,2 млн. м³ су алына, шуларның 4,7 млн. м³ - эчә торган ихтыяжлар өчен, 3,43 млн. м³ - житештерү ихтыяжлары өчен, 1,1 млн. м³ - су белән тәэмин итү өчен, 4,65 млн. м³ - башка ихтыяжлар өчен файдаланыла. Ел саен чыгарылып ташланган юынтык сулар 1,55 млн. м³ тәшкил итә, шуларның 0,48 млн. м³ өске сулыкларына, шул исәптән житәрлек чистартылмаганнары - 0,36 млн. м³. Хужалык-көнкүреш агынтыларын чистарту «Буа-Водоканал» АЖенең биологик чистарту корылмаларында (БОС) 4,2 мең куб. м./тәүлек проект куәтендә гамәлгә ашырыла. БОСның фактта житештерүчәнлегенә - 2 мең куб. м./тәүлек. Хәзерге вакытта Буа муниципаль районының су үткәрү челтәрләре белән тәэмин ителеше - 75 %, канализация челтәрләре белән - 42 %.

2.4. Житештерү һәм куллану калдыклары.

Ел саен Буа районы буенча 396,7 мең тонна калдыклар барлыкка килә, шулардан 245,1 мең

тоннасы - терлекчелек калдыклары, 9,9 мең тоннасы көнкүрөш калдыклары, 141,6 мең тонна сәнэгать калдыклары. Каты көнкүрөш калдыкларын урнаштыру 2001 елда файдалануга тапшырылган каты көнкүрөш калдыклары полигонында гамэлгә ашырыла. Хәзерге вакытта ул санитар-экологик таләпләр нигезендә кулланыла. Районда икенчел чимал жыю буенча лицензияле кабул итү пунктлары челтәре эшли.

Каты көнкүрөш калдыклары полигонында 1 эш картасын рекультивацияләү үткәрелде, 1200 данә агач утыртылды.

**Каты көнкүрөш калдыклары полигоннарына кабул ителгән калдыкларның массасы.
мең м3/ ел**

Полигон урнашкан урын (чүплек)	Калдыклар саны		
	Торак сектор	Предприятие һәм оешмалар	Барлығы
«Буа ТКХ МПП» ААЖ (инженерлык челтәрләре) ККК полигоны	18,5	13,5	32,0

2.5. Жир ресурсларының торышына анализ.

Буа муниципаль районы жир фондының гомуми мәйданы 152,82 мең га тәшкил итә. Жир фонды структурасында авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр-134,1 мең га (87%), торак пункт жирләре-7,48 мең га (5,7%), сәнэгать жирләре-1,38 мең га (0,9%), урман фонды жирләре - 9,68 мең га (6,2%), су фонды жирләре-0,176 мең га (0,1%) тәшкил итә. Район буенча авыл хужалыгы жирләренә сөрелүе 76% тәшкил итә.

Туфракны деградацияләү проблемалары арасында эрозия беренче урында тора. Хәзерге вакытта 46,8% сөрүлек эрозиягә дучар ителә. Район территориясендә 980 гектар мәйданда 1042 км озынлыкта булган 890 чокыр өслеге теркәлгән, бу тискәре процессларны булдырмау өчен сөрүлек жирләренә эрозия участкаларына урман утырту эшен дәвам итәргә кирәк.

Үсемлекләр дөньясы. Районның үсемлек капламы - нигездә, табигый һәм ясалма төзелгән үсемлекләр берләшмәләре, катнаш урманнар һәм болын далалары, көтүлекләр, авыл хужалыгы культуралары. Табигый азык жирләре һәм болыннары үсемлекләрнең түбәндәге төрләре белән тәкъдим ителә: гади меңъяфрак, зур бака яфрагы, тар яфраклы йонча, болын солысы, кызыл солы, үрмәле эт эчәгесе һәм башкалар.

Сөзәк һәм текә тау битләрендә, тигезлекләрдә вак кыяклы һәм төрле үлән-кыяклы үсемлекләр берлекләре өстенлек итә, бигрәк тә тар кыяклы йонча һ.б күп.

Үсемлекләр капламының торышы һәркайда кысырланган дип бәяләнә, чөнки көтүлекләрдә, нигездә, кыска төр үләннәр үсә: шайтан таягы, бака яфрагы, билчән. Шуның белән бергә, ТР Кызыл китабына кертелгән үсемлекләрнең дала төрләре булган участоклар ачыкланган, андыйлар: язгы йокы үләнә, мәче үләнә һ.б.

3. Комплекслы программаның максатлары һәм төп бурычлары

Әлеге программаның максаты-табигый мохитнең сыйфатын һәм кешенең экологик яшәү шартларын яхшырту.

Куелган максатларга ирешү түбәндәге бурычларны хәл итү аша тәэмин ителергә мөмкин:

- атмосфера һавасын саклау һәм сәламәтләндерү;
- калдыклар белән эш итү тәртибен тәэмин итү;
- яшеллекләргә саклау һәм үрчетү, территорияләргә төзекләндерү;
- себер язвасы каберлекләренә санитар-күзәтү зонасын кыскарту;

- халыкның экологик культурасын формалаштыру.

4. Комплекслы программаны ресурслар белән тээмин итү

Программа проектында финанслауның түбәндәге чыганақлары каралған: РФ бюджеты, республика бюджеты, район бюджеты, предприятиеләр һәм оешмаларның акчалары, башка чыганақлар.

Район бюджеты һәм башка финанслау чыганақлары хисабына каралған табигать саклау объектларын төзүгә капитал кертемнәр күләме һәм Буа муниципаль районының әйләнә-тирә мохитне сәламәтләндерү чараларын үтәүгә бәйле башка чыгымнар ел саен тиешле елга кабул ителгәндә төгәлләнергә тиеш.

Программа районның экологик хәлен исәпкә алып, иң өстенлекле юнәлешләр буенча формалаштырылған.

5. Йомгаклау

«Буа муниципаль районында 2024-2026 елларга әйләнә-тирә мохитне саклау» муниципаль комплекслы программасын эшләү икътисади реформаларны дәвам итүнең кирәкле шарты булып тора.

Планлаштырылған чараларны гамәлгә ашыру район территориясендә пычраткыч матдәләр чыгаруны (чыгаруларны) тотрыклыландырырга һәм этаплап киметергә мөмкинлек бирәчәк. Аерым алганда, атмосфера һавасына чыгарыла торган зарарлы матдәләр санын һәм күләмен киметү, су объектларына зарарлы матдәләр керүне киметү, халыкны сыйфатлы эчәр су белән ышанычлы тээмин итү проблемасын хәл итүгә яқын килү, житештерү һәм куллану калдыкларын гамәлдәге табигать саклау законнары нигезендә утильләштерү һәм күмү, халыкның экологик грамоталылығын арттыру, табигый мохит мониторингының нәтижәле система булдыру.

Районда экологик хәлен сәламәтләндерү буенча эш әлеге программа кысаларында гына чикләни. Буа муниципаль районы Советының билгеләнгән гамәлләре белән бер үк вакытта район предприятиеләрендә табигатьтән рациональ файдалану проблемаларын хәл итүдә, шулай ук табигатьтән файдалану нормаларына һәм халыкның санитар-эпидемиологик иминлегенә туры китереп районның социаль инфраструктурасын үстерүдә комплекслы яқын килү принциптарын үстерү тәкъдим ителә.

«2024-2026 елларга Буа муниципаль районында эйләнә-тирә мохитне саклау»
муниципаль комплекслы программасына
1 нче кушымта

Муниципаль программаны гамәлгә ашыру нәтижеләрен бәяләү максатлары, бурычлары, индикаторлары һәм программада каралган чараларны финанслау

Максат исеме	Бурычның исеме	Төп чараларның атамалары	Башкаручылар	Төп чараларны үтәү вакыты	Ахыргы нәтижеләрне бәяләү күрсәткече, үлчәү берәмлеге	Индикаторның кыйммәтләре				Финанслау чыганагын күрсәтеп финанслау, мең сумб		
						2023 база	2024	2025	2026	2024	2025	2026
Табигый мохитнең сыйфатын һәм кешенең экологик яшәү шартларын яхшырту	атмосфера һавасын саклау һәм сәламәтләндерү	Мораль яктан искергән һәм физик яктан тузган автомашиналар паркын, беренче чиратта шәһәр эчендәге пассажирлар һәм йөк ташуны гамәлгә ашыручы автомобильләргә, ЕВРО-4 һәм ЕВРО-5 ташландыклар дәрәжәсе булган автомобильләргә алыштыру	Буа районы предприятиеләре һәм оешмалары	2024-2026 еллар	Иске машиналар санын киметү,(саны)	1390	1380	1370	1360			
		Муниципаль район территориясендәге барлык производстволарның санитар-саклау	Буа районының сәнәгать предприятиеләре	2024-2026 еллар	Район территориясендә барлык производстволарның санитар-	100	100	100	100			

		зонасын төзеклэндерү проектын эшләү.			саклау зонасын төзеклэндерү, (%)							
	Рөхсәтсез калдыклар урнаштыру урыннарын бетерү	Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы территориясендә рөхсәтсез калдыклар урнаштыру урыннарын бетерү буенча эшләрне башкару	Буа муниципаль районы башкарма комитеты	2024 ел	Рөхсәтсез калдыклар урнаштыру урыннарын киметү(данә)	17	10	X	X	5788,5 9		
		Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы территориясендә рөхсәтсез калдыклар урнаштыру урыннарын бетерү буенча эшләрне башкару	Буа муниципаль районы башкарма комитеты	2025 ел	Рөхсәтсез калдыклар урнаштыру урыннарын киметү (данә)	17	10	5	X		2933, 0	
		Татарстан Республикасы Буа муниципаль районы территориясендә рөхсәтсез калдыклар урнаштыру урыннарын бетерү буенча эшләрне башкару	Буа муниципаль районы башкарма комитеты	2026 ел	Рөхсәтсез калдыклар урнаштыру урыннарын киметү(данә)	17	10	5	0			2933, 0

Халыкның экологик культурасын формалаштыру	Балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләрен дә экологик тәрбия бирү	Мәктәп укучыларының экологик олимпиадаларын үткәру	«Буа муниципаль районы мэгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024-2026 еллар	Мәктәп укучыларының экологик олимпиадалары саны, (данә)	4	4	5	5			
		Мәктәп укучыларының экология буенча тикшеренү эшләре нәтижәләре буенча район конкурслары һәм фәнни-гамәли семинарлар, конференцияләр үткәру	«Буа муниципаль районы мэгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024-2026 еллар	Үткәрелгән чаралар саны (данә)	12	13	14	14			
		Район һәм республика экологик акцияләрен оештыру	«Буа муниципаль районы мэгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024-2026 еллар	Уздырылган экологик акцияләр саны,(данә)	3	4	4	4			
		Балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре белән үзара хезмәттәшлек кысаларында мәктәпкәчә һәм мәктәп белем бирү учреждениеләрендә сәнгать - эстетик, декоратив	«Буа муниципаль районы мэгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024-2026 еллар	Сәнгать-эстетик, декоратив-кулланма, экологик-туган якны өйрәнү, этнографик һәм башка юнәлешләр саны, (данә)	5	5	6	6			

		- гамәли, экологик-туган якны өйрәнү, этнографик һәм башка юнәлешләрне үстерү										
		Өстәмә белем бирү учреждениеләрен ең ижтимагый экологик акцияләрне оештыруда һәм үткәрүдә катнашуы	«Буа муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024- 2026 еллар	Экологик акцияләр саны, (данә)	4	4	5	5			
		Балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре базасында экологик-белем бирү массакүләм эшенең смотрларын, күргәзмәләрен, конкурсларын һәм башка формаларын оештыру	«Буа муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре, «Буа муниципаль районы мәдәния идарәсе» МКУ	2024- 2026 еллар	Үткәрелгән экологик акцияләр саны, (данә)	6	7	7	8			
		Район ББУдә эйләнә-тирә мохит атналыгын үткәрү	«Буа муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ,	2024- 2026 еллар	Экологик акцияләр үткәрелгән мәктәпләр өлеше, (%)	95	95	95	95			

Экологик куркынычсызлыкны тээмин итү буенча эш		районның ББУлэре										
	Биология, химия, география укытучыларының методик берлэшмэсе эшен координациялэү һәм системалаштыру	«Буа муниципаль районы мэгариф идарэсе» МКУ, районның ББУлэре	2024-2026 еллар	Педагоглар белән үткэрелгән методик семинарлар саны,(данә))	4	5	5	6				
	Экология министрлығының Идел арьягы территориаль идарэсе белгечлэре белән очрашу. Укучылар белән район һәм республиканың экологик проблемалары турында фикер алышу	«Буа муниципаль районы мэгариф идарэсе» МКУ, районның ББУлэре	2024-2026 еллар	Экология министрлығының Идел арьягы территориаль идарэсе белгечлэре белән үткэрелгән чаралар саны, (данә)	4	5	5	6				
	Экологик дэреслэр оештыру һәм үткэрү	«Буа муниципаль районы мэгариф идарэсе» МКУ, районның ББУлэрена	2024-2026 еллар	Һәр мәктәптә үткэрелгән экологик дэреслэр саны, (данә)	3	4	5	6				

Экологик белем бирү	Экологик белем бирү буенча эш юнәлешләре: • Белем бирү эшчәнлеген • Тикшеренү эшчәнлеген оештыру • Экологик-агарту эшчәнлеген • Табигатьне саклау эшчәнлеген	«Буа муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024-2026 еллар	Район укучыларының гомуми саныннан экологик чараларда жәлеп ителгән укучыларның өлеше, (%)	62	63	64	65			
	Экологик белем бирү үзәкләре эшен оештыру (лицей-интернат, Вахитов исемдәге гимназия, Янтуган урта гомуми белем бирү мәктәбе)	«Буа муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024-2026 еллар	Программа буенча башкарылган чараларның өлеше, (%)	98	98	98	98			
	Мәктәпкәчә яшьтәгә һәм мәктәп укучылары өчен экологик фәнни-гамәли конференцияләр оештыру һәм үткөрү	«Буа муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024-2026 еллар	Үткәрелгән экологик гамәли-фәнни конференцияләр саны, (данә)	2	2	2	2			
	«ЭКО - МӘКТӘП/ ЯШЕЛ ФЛАГ»Халыкара программада эшләү	«Буа муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ, районның	2024-2026 еллар	Программага кергән мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре саны, (данә)	4	4	4	4			

			ББУләре									
		«Экология һәм мәдәният – Россиянең киләчәге» Бөтенроссия әйләнә-тирәлекне саклау дәресен оештыру һәм үткөрү	«Буа муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024-2026 еллар	Экологик дәресләр үткәрелгән мәктәпләр өлеше, (%)	100	100	100	100			
		«Үсеш ноктасы» табигый-фәнни юнәлешле мәгариф үзәкләре педагогларына методик ярдәм күрсәтү: - «5 номерлы гимназия» МББУ; -«Вахитов исемендәге гимназия» МББУ; -МБОУ «СОШ им.ак.Сагдеева»; -«Буа шәһәренең 2 лицее»; - «Буа шәһәренең 1 нче номерлы» МББУ; -«Кыят урта мәктәбе» МББУ.	«Буа муниципаль районы мәгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024-2026 еллар	«Үсеш ноктасы» табигый-фәнни юнәлештәге белем бирү үзәкләре педагогларын методик озата бару буенча мәктәпләр саны , (данә)	6	7	8	8			
		Экология министрлыгының Идел арьягы территориаль	«Буа муниципаль районы мәгариф	2024-2026 еллар	Бу учреждениеләр белән хезмәттәшлек итүче мәктәпләр	12	13	13	14			

		идарәсе, Буа урманчылыгы, «Зэй буйлары» дәүләт заказнигы белән хезмәттәшлек	идарәсе» МКУ, районның ББУләре		саны (данә)							
		Экологик диктантны оештыру һәм үткәрү	«Буа муниципаль районы мэгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024-2026 еллар	Һәр мәктәптә үткәрелгән экологик диктантлар саны (штук)	3	4	4	5			
	Ижтимагый хәрәкәтләр һәм экологик белем	Экологик юнәлештәге Бөтенроссия һәм республика конкурсларында катнашу: -«Юннат» - "Татарстан табигатен саклыйк»; - Юниор урман «Подрост»ы; - яшь табигать һәм экология тикшеренүчеләре; - укучыларның фәнни экологик-биологик олимпиадасы; - «табигатьне саклау буенча игелекле эшләр елъязмасы "	«Буа муниципаль районы мэгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024-2026 еллар	Экологик чараларда катнашкан укучылар өчен (%)	46	47	48	49			

		акциясе; -"Минем кечкенә Ватаным»; - «Мәктәп экопатруле»; - «Яшел планета».										
		Түбәндәге акцияләрне оештыру: - «Макулатура тапшыр – Агачны коткар!»; - «Кошларга оя бүләк итегез»; - «Агач утырт»; «Батарейкалар, бирелегез!»; -«Татарстанның чиста урманнары»; -«Чиста яр»; -«Экояз».	«Буа муниципаль районы мэгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024-2026 еллар	Экологик акцияләрдә катнашкан укучыларның өлеше, (%)	77	78	79	80			
		«Эколята-мәктәпкәчә яшьтәге балалар», «Эколята», «Яшь табигатьне саклаучылар» табигатьне саклау социаль-мэгариф проектларына кушылу. Чараларны гамәлгә ашыру.	«Буа муниципаль районы мэгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024-2026 еллар	Проектларга кушылган мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрен ең өлеше, (%)	2	2	3	4			
		Экологик белем	«Буа	2024-	Программа	96	96	97	98			

		бирүнең торышы турында еллык аналитик белешмә эзерләү	муниципаль районы мэгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2026 еллар	буенча башкарылган чараларның өлеше, (%)							
		Район ББУ базасында мәктәп урманчылыклары эше	«Буа муниципаль районы мэгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024-2026 еллар	Районда мәктәп урманчылыклар саннары, (данә)	3	4	4	5			
		Мәктәп яны уку-тәжрибә участокларында һәм мәктәп урманчылыкларында экологик, тикшеренү һәм тәжрибә эшен оештыру. Район ББУдә дендрарийлар үсеше.	«Буа муниципаль районы мэгариф идарәсе» МКУ, районның ББУләре	2024-2026 еллар	Дендрарийларны үстерү буенча жәлеп ителгән мәктәпләрнең өлеше,(%)	45	50	55	60			
		Экология юнәлешендәге педагоглар һәм укучылар өчен Республика фәнни-гамәли конференцияләре н оештыру һәм үткөрү	«Буа муниципаль районы мэгариф идарәсе» МКУ, Вахитов исемендәге гимназия һәм Түбән Наратбаш урта гомуми белем	2024-2026еллар	Республика экологик фәнни-гамәли конференцияләр үткәргән саннар, (данә)	2	2	2	2			

			бирү мәктәбе									
--	--	--	--------------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

* ББУ - Татарстан Республикасы Буа муниципаль районының гомуми белем бирү учреждениеләре